WYDANIE B

ORGAN ZWIĄZKÓW OGRODNICZYCH GEN. GUB.

Nr. 1 | 1 Stycznia 1943 | Rok II

Prenumerata miesięczna zł. 1.10 plus opłata za dostawę wzgl. zaprzesyłkę pocztową. Ukazuje się 1. każdego miesiąca. W wypadku wyższej siły czy innych wpływów wydawnictwo nie ma obowiązku dawać odszkodowania. Warunki ogłoszeń: wiersz 1 mm wys. i 22 szer. 50 gr. Pismo podstawowe Nonpareille, szpalta tekstowa 1 mm wys. i 94 szer. zł 4,—. Zniżono ceny ogłoszeń w Cenniku Nr. 1. — Adres: Wydawnictwo Rolnicze, Krakau, Glatzerstrasse ... Telefon 116-79 i 116-80.

PAMIĘTAJ ROLNIKU. USILNA PRACA
ZA TRUDY NA ROLI
ZYSKIEM ODPŁACA

ZWIĘKSZONE ZBIORY W 1943

Widoki na rok 1943

Rok 1942 już minął. Po przestąpieniu progu nowego roku pragniemy jeszcze spoglądnąć wstecz, by przeglądnąć raz jeszcze wyniki naszej pracy. Jeszcze w czasie ostrej zimy, na przełomie 1941/42 wydane zostały instrukcje odnośnie zwiększenia produkcji. Zmierzały one przedewszystkiem w kierunku zwiększenia produkcji warzyw. Trudności piętrzyły się tu wielkie.

Środki potrzebne do tej produkcji, były bardzo skąpe. Często nieraz brakowało nasion do siewu. Wiosna rozpoczęła się późno, przy czym pogoda w tym okresie nie była pomyślna, a to z powodu zimna. Jednak w dziale produkcji ogrodniczej układało się wszystko dosyć pomyślnie, i gdy pogoda pod koniec maja poprawiła się, na targach i na punktach odbiorczych ukazały się duże ilości warzyw. Bywały nawet takie okresy, że niewiadomo było komu sprzedać duże ilości warzyw. Te objawy jednak nie trwały długo i trudności z odbiorem dowozu zostały szybko pokonane. Sprzedaż późniejszych warzyw odbywała się już normalnie.

Zanosiło się na to, w produkcji warzyw, że gdyby nie miljonowe armje bielinka kapustnika, mielibyśmy rekordowe zbiory. Także i klęska posuchy wpłynęła ujemnie na zniżkę plonów ogrodniczych. Rolnicy nie narzekali na nadmiar posuchy. — Mimo wszystko wyznaczone cele osiągnięto. D l a t e g o c a ł e m u ś w i a t u o g r o d n i c z e m u n a l e ż y w y r a z i ć n a l e ż n e p o d z i ę k o w a n i e. Każdy uczynił, co było w jego mocy, by tylko przyczynić się do wspólnej akcji wyżywienia. Powierzchnia pod uprawę warzyw w 1941 r. wynosiła 30.000 ha, a w roku ostatnim podniosła się na 40.000 ha. Do tej sumy należy doliczyć jeszcze 20.000 ha z Dystryktu Galicja, gdzie wprawdzie dopiero się te rzeczy zagospodarowuje. Warzywnictwo szklarniowe oraz inspektowe wzrosło znacznie, a to na skutek przestawienia na tę produkcję gospodarstw kwiaciarskich. Ta wczesna w okresie przejściowym produkcja warzyw miała duży wpływ na zaopatrzenie ubogiego wiosną rynku warzywnego. Dostawa kontyngentów odbywała się wszędzie normalnie, tak, że w niektórych okręgach dostarczono warzyw ponad wyznaczoną ilość, zaś w innych, z powodu złych plonów w kapuście, nie otrzymano przepisanego poziomu.

Także na innych odcinkach ogrodnictwa pracowano pilnie przedewszystkiem w kierunku odbudowy szkółek drzew i sadownictwa.

Ta praca, wymagająca wiele czasu, nie jest narazie tak widoczna, lecz i tutaj wkrótce oglądać się będzie jej wyniki. W dystrykcie krakowskim i radomskim można było w roku ubiegłym urządzić kilka pokazów owoców, na których widzieliśmy wspaniałe owoce, z dobrze pielęgnowanych sadów. Koniec końcem w 1942 r. szliśmy naprzód.

R o k 1943 s t a w i a o g r o d n i c t w u z n a c z n i e w i ę k s z e w y m a g a n i a. Jestem przekonany, że ogrodnicy Generalnego Gubernatorstwa, stosując się do wezwania zwiększenia produkcji i w tym roku dopiszą.

Wojna toczy się dalej. Zapotrzebowanie na artykuły żywnościowe wzrasta w olbrzymich rozmiarach. Właśnie ogrodnictwo może w tym kierunku znacznie dopomóc, gdyż na skutek wysokiej intensywności w uprawie stosunkowo z niewielkich obszarów może dostarczyć duże ilości środków wyżywienia. W r. 1943 musimy przystąpić do zwiększenia upraw warzyw. Powierzchnię pod uprawę warzyw w stosunku do 1942 r. należy zwiększyć, przy czym te okręgi przede wszystkim uwzględnione być powinny, które posiadają dobrą glebę i dobre połączenie komunikacyjne. Większość tej produkcji będą musiały oczywiście przejąć gospodarstwa rolnicze, bowiem one posiadają potrzebną w tym celu ziemię. Z gospodarstw ogrodniczych jeszcze szkółki drzew owocowych winny w szerszej mierze aniżeli to było dotychczas, zająć się warzywnictwem. Szkółkarz jest ogrodnikiem, łatwiej mu zatem będzie uprawiać warzywa. Zapewne dochody otrzymane z uprawy warzyw będą dość wysokie i będzie je można użyć na należyte zagospodarowanie szkółki.

Warzywnictwo szklarniowe i inspektowe, także cały swój wysiłek musi skierować ku podniesieniu produkcji. Wszystkie zakłady kwiaciarskie otrzymały już polecenie przeniesienia swej produkcji o 50% na koszt warzywnictwa.

Każdy producent warzyw winien dbać o to, ażeby cała powierzchnia roli, jaką dysponuje, nadawała się pod uprawę warzyw.

Szkółki mają obowiązek uporządkować swoje gospodarstwo i wszystkie wolne miejsca obsadzić warzywami. Częściowo już w tym roku łatwiej jest o nabycie podkładek, a także szereg szkółek miało możność zaopatrzenia się w nasiona na podkładki, które zebrano w różnych okręgach za pośrednictwem izb rolniczych. Należy zaznaczyć, że w roku 1943 będzie przeprowadzona we wszystkich szkółkach kontrola, celem zbadania materiału i sposobu prowadzenia szkółki. Równocześnie dokonana będzie kwalifikacja. Poza tym, szkółki mają obowiązek mnożenia krzewów owocowych, w pierwszym rzędzie porzeczek i agrestów. Wysokości kontyngentów zostały wyznaczone każdej szkółce z urzędu. Dbać należy o to, ażeby młody materiał odpowiadał wymaganej jakości.

Właściciele sadów winni dołożyć starań, by zbiór owoców w r. 1943 wypadł jaknajlepiej.

Przeciw różnym zmianom atmosferycznym, źle wpływającym na rozrost drzew owocowych, oczywiście nie ma się większego wpływu. Ale przez zastosowanie racjonalnej walki ze szkodnikami, można w bardzo wysokim stopniu przyczynić się do zwiększenia plonu owoców i jakości.

Producenci owoców muszą się też i na to przygotować, że w jesieni 1943 r. trzeba będzie wysadzić około 1,000.000 krzewów owocowych, które z tytułu nadzwyczajnej akcji prowadzi się. Krzewy te gotowe będą do wysadzenia w jesieni 1943 r.

Trudności, na jakie w produkcji ogrodniczej się napotyka, są bardzo wielkie.

Każdy jednak ogrodnik niechaj przyjmie do wiadomości, że kierownictwo tego działu dołoży wszelkich starań, ażeby produkcji ogrodniczej pójść jaknajdalej na rękę, a każde trudności usunąć względnie zmniejszyć. O różnych trudnościach i kłopotach nie będę szerzej mówił, albowiem w okresie wojny, różne sprawy układają się rozmaicie, niemal co miesiąc a nawet co dnia inaczej. Należy przyjąć, że co tylko jest w naszej mocy, to należy wykonać. Drogą celowego zagospodarowania, wykorzystania wszystkich możliwości, nieraz drogą improwizacji, wreszcie pilności i pracowitości, można niejedno usunąć, względnie pożyteczną rzecz wprowadzić.

Na dalsze szczegóły pragnę jeszcze zwrócić uwagę. Zaopatrzenie w nasiona, podobnie jak w roku ubiegłym, także i w tym roku będzie nasuwać pewne trudności. Z tym należy się liczyć i na to trzeba być przygotowanym. Sprawę tę dla ogrodnika bądź co bądź bardzo ważną, łagodzi poniekąd to, że w roku 1942, bardzo wielu producentów wyprodukowało sobie własne nasiona. Przynajmniej nasiona najniezbędniejsze.

Jeśli chodzi o nasiona cebuli, odczuwać będziemy braki nadal. Złagodzić je będzie można poniekąd w ten sposób, że okręgi, które posiadają pewne nadwyżki, prześlą nieduże zresztą ilości okręgom deficytowym. Należy zaznaczyć, że gospodarka nasionami cebuli jest w ten sposób ujęta, iż będzie je można tylko na kartę poboru otrzymać. Karty te wydawać będą poszczególne związki ogrodnicze, względnie referenci ogrodnictwa, przy urzędach dystryktowych.

Daleko gorzej przedstawia się sprawa nasion kapust. Jak wiadomo, sprowadzane one były zawsze z Holandji, Danji lub Niemiec i zwykle pokrywały ogólne zapotrzebowanie. Obecny ich brak należy tym tłumaczyć, że w czasie ostatniej zimy duża część nasienników, na skutek ostrych i długotrwałych mrozów zniszczyła się. Tylko niewielka pozostała ilość mogła być użyta na mateczniki wiosną 1942 roku.

Dlatego import tych nasion w tym roku będzie bardzo mały. Także i te nasiona otrzymać będzie można tylko na kartki.

Wobec powyższego, trzeba się z tym liczyć, że ogólne zapotrzebowanie na nasiona kapust nie będzie mo-

gło być pokryte w całości. Trzeba dlatego zawczasu pomyśleć o ewentualnem przerobieniu planu i w miejsce kapust posadzić coś innego. Można uprawiać więcej pomidorów, warzyw korzeniowych, fasoli i grochów.

Ażeby dana produkcja mogła być uważana za udałą, całkiem zrozumiale, musi być oparta na pewnym planie.

Wszystkie artykuły należy możliwie wcześnie zakupywać, a to środki służące do zaprawiania nasion, do zwalczania chorób i szkodników. Trzeba się bowiem z tym liczyć, że te rzeczy nie mogą być dostarczane w krótkim terminie.

A zatym z całą energią do pracy!

Mimo, że na dworze zimno i śnieg, ogrodnik, dzięki urządzeniom, jakie posiada, jest już przy pracy. Kładzie w ziemię nowe ziarno i budzi w naturze nowe życie.

Spodziewam się dlatego i oczekuję, że całe ogrodnictwo w walce o produkcję 1943 roku stanie na pierwszym miejscu.

Technika szkółkarska

Pojęcie p r z e w o d n i w polskim języku jako fachowe wyrażenie, zdaje mi się, nie jest odpowiednio używane. Zwykle ma się tu na myśli drzewka owocowe podwójnie szczepione. Pod określeniem przewodnia rozumie szkółkarz taką odmianę, która uszlachetniona na dziku daje zazwyczaj w krótkim stosunkowo czasie dobry pień, na którym następnie osadza odmianę, dającą z natury zły pień.

To jest stare pojęcie. Czym szybciej i piękny pień dana odmiana wytwarzała, tym większym owa odmiana przewodni cieszyła się uznaniem. Dzisiaj zmieniły się bardzo poglądy co do przewodni. Okazało się mianowicie w zimie 1928/29 roku i znowu w 1939/40 a także

Zima roku 1939/40 wyrządziła jak wiadomo w szkółkach drzew olbrzymie szkody. Wykazała ona zupełnie jasno, że istnieją odmiany, które wytrzymują silniejsze mrozy. Dotychczas używane w dużych rozmiarach odmiany Cronselskie, Montwiłłówka ucierpiały w dość wysokim stopniu od mrozu i z tego powodu, jako przewodnie w przyszłości nie mogą być brane pod uwagę. Cronselskie i Montwiłłówka będą oczywiście nadal prowadzone w szkółkach, ale tylko jako odmiany. W miarę starości drzew odmiany te uodporniają się przeciw mrozowi. W przyszłości szkółki drzewek owocowych będą musiały nastawić się na mrozoodporne przewodnie, jak to zresztą zostało już zarządzone w 1940 roku.

Podnoście produkcję rolniczą!

Celem podniesienia zdolności produkcyjnej wszystkich gospodarstw rolnych, jak i zaopatrzenia ludności Generalnego Gubernatorstwa w produkty niezbędne do życia, przeprowadzone zostaną w roku gospodarczym 1942/43 różnego rodzaju akcje. Te ostatnie posiadają zasadnicze znaczenie dla całego rolnictwa, poza tym zaś każdemu gospodarzowi wzgl. kierownikowi gospodarstwa przyniosą osobiste korzyści. Przekonany jestem, że akcje powyższe, zmierzające do podniesienia produkcji, znajdą odpowiedni oddźwięk we wszystkich sferach ludności rolniczej i będą wykonane jak najdokładniej według udzielonych wytycznych. To, co ludność wiejska zdziałała w ciągu ostatnich lat, jest godne uwagi i zasługuje na pełne uznanie.

Oczekuję od każdego, że i w przyszłości wypełni świadomie swoje obowiązki. Tym samym akcje nad podniesieniem produkcji rolniczej uwieńczone zostaną pomyślnymi wynikami i wywrą korzystne skutki na każde gospodarstwo.

Prezydent Głównego Wydziału Wyżywienia i Rolnictwa
podp. **N a u m a n n**

w następnych latach, że dana odmiana przewodni odnośnie mrozo-odporności drzewa owocowego odgrywa poważną rolę. U jabłoni i grusz okazało się wyraźnie, że wiele drzew dlatego zginęło, że pień na skutek większych wewnętrznych lub zewnętrznych uszkodzeń mrozowych został zniszczony. Uderzającem było znowu to, że te same odmiany wychodziły zupełnie zdrowo albo też okazywały bardzo małe uszkodzenia, jeżeli szczepione były na pniu względnie przewodniej mrozo-odpornej.

W rzeczywistości pień jest zawsze najczulszą częścią drzewa. Niskie temperatury występują, jak ogólnie wiadomo, nie w górze, lecz w dolnych warstwach powietrza ponad ziemią. Może się zdarzyć, że w czasie zimnych nocy temperatura ponad ziemią mniej więcej do jednego metra wysokości wynosi —25° C do —30° C, podczas gdy na wysokości 2 m cieplej jest o 5° C a nawet więcej. Zatem pień drzewa musi wytrzymać znacznie większe zimno aniżeli korona. Dlatego dzisiaj kładzie się dużą wagę nie na piękność względnie silny wzrost przewodni, lecz żąda się od niej wysokiej odporności na mróz.

Można przypuszczać, że właściwości przewodniej przechodzą na odmianę zaszczepioną na pniu, jest to jednak niezupełnie wyjaśnione. W szkółkach drzewek owocowych w dawnej Polsce stosowane były jako przewodnie: Cronselskie i Montwiłłówka. Pokazały się one w roku 1928—29 jako dość wytrzymałe na mróz, jednak nie zupełnie zadawalająco, gdyż w następnych latach poczyniono szereg doświadczeń z innymi odmianami, które nabyto częściowo z Rosji częściowo także z Ameryki.

Z pośród jabłek wymieniam przede wszystkim „Fredrówkę". — Ta odmiana pochodzi ze szkółek majątku doświadczalnego Fredrów (Galicja) i została stamtąd rozpowszechniona na inne szkółki b. Polski. Odmianę tę miano otrzymać z przesyłki dziczków sprowadzonych z Francji. „Fredrówka" wyglądem swoim przypomina bardzo typ „Malus baccata". Wzrost kończy stosunkowo dość wcześnie, nadzwyczaj odporną jest przeciw mrozowi i jakiekolwiek uszkodzenia mrozowe są jej nieznane. Jednakowoż nie znalazła ona szerszego rozpowszechnienia. Początkowo nie przypisywałem jej większego znaczenia, gdyż tam gdzie ją spotykałem, tworzyła słabe pnie. Tę wadę jednak przypisać należy temu, że w szkółkach tutejszych, usuwano dość wcześnie boczne gałązki. Dwuletnie pnie, według moich obserwacji z pełnymi bocznymi gałązkami, rozwijały się zupełnie zadowalająco i wykazywały silny długi przyrost. Rozpoczęte doświadczenia na większą skalę dadzą w tym kierunku w przyszłych latach zapewne dalsze wyjaśnienia. Można być z góry pewnym, że pnie Fredrówki w latach późniejszych zostaną słabe i dlatego na tej odmianie będą mogły być szczepione tylko odmiany slabo rosnące. Fredrówka okulizowana na dziczkach jabłoni rośnie taksamo dobrze, jak wszystkie inne szlachetne odmiany. Także szczepienie na pniu przyjmuje dobrze jakkolwiek w pewnym okresie zachodzi niebezpieczeństwo wyłamywania pędów (podobnie jak to ma miejsce u wielu śliw). W sadach, w których zastosowano jako przewodnią Fredrówkę, drzewa przezimo-

wały dobrze. Starsze drzewa Fredrówki można oglądać we Fredrowie. Dają one średniej wielkości owoce, które mogą być użyte do celów gospodarskich.

„Ananas berżenicki“

Drugą zasługującą na uwagę odmianą na przewodnią, jest Ananas berżenicki. Jest to odmiana rosyjskiego pochodzenia i może być sadzona również jako odmiana szlachetna. Jako przewodnia nie była ona do roku 1939 szerzej rozpowszechniona, zaledwie w kilku większych szkółkach, pozatym w szkółce drzewek owocowych Instytutu Doświadczalnego w Puławach. Odmiana ta wytrzymała ostre zimy dość dobrze, wykazując zaledwie nieznaczne mrozowe uszkodzenia. Szkody te nie spowodowały jednak większych przeszkód we wzroście w następnym czasie, jak to miało miejsce u innych odmian uszkodzonych mrozem. Sama w sobie jest ta odmiana jako przewodnia dobra do użycia. Pień rośnie konicznie i daje dostateczną ilość bocznych gałązek.

„Domenest“ i „Hibernal“

Szczepić ją można podobnie jak Fredrówkę w drugim roku, gdyż do tego czasu uzyskuje wymaganą wysokość. Szczepienie przyjmuje się dobrze.

Z uwagi na mrozoodporność odmianę „Demenesti“ uważać należy za podobną powyższej. Jako pochodzenie tej odmiany, podano mi wschodnią Rumunię. Odmianę tę spotykałem zaledwie w kilku miejscach, gdzie była prowadzona w celach doświadczalnych. Uszkodzenia mrozowe były z wyjątkiem jednego wypadku stosunkowo małe. Szczególnie uderzające jest to, że uszkodzenia nie miały wpływu na dalszy rozwój drzew. Wyrasta w pierwszym roku niezbyt wysoko, natomiast w drugim daje silny przyrost. Liście są szczególnie wielkie i ułatwiają przez to w wysokim stopniu asymilację. Pień grubieje szybko, staje się silniejszym jak u innych odmian. Szczepienia na pniu rozwijają się na tej odmianie, jak dotychczas zaobserwowałem, doskonale.

Jako mrozoodporna odmiana zdaje się być także „Hibernal“. Idzie tu o odmianę rosyjską, którą przywieziono do Ameryki — tam ją ochrzczono i pod nową nazwą dostała się znowu do Europy. Mrozoodporność jej jest znakomita. W 1930 roku obserwowano ją w trzech miejscach jako jednoroczne szczepienie. Przyrost jednorocznych szczepień, a także dwuletnich jest zadowalniający. Odmiana ta ma skłonność do krzywienia się. Ostatecznego zdania nie mogę o niej wypowiedzieć. Tak samo nie jest jeszcze wyjaśnione, jak przyjmuje szczepienie w koronie. W pewnej mierze także „A n t o n ó w k a“ może być uważana jako przewodnia. Odmiana ta rośnie stosunkowo słabo i ma skłonność do tworzenia krzywych pni. Przy sprzyjających warunkach uzyskuje w pierwszym roku wysokość pół pnia i szczepienia w koronie najchętniej dokonywują się na pół pniu, gdyż w drugim roku rośnie krzywo.

Ogólnie twierdzi się, że Antonówka należy do najodporniejszych odmian. Nie jest to jednak w zupełności prawdziwe, ponieważ w roku 1940 spotykałem duże ilości zmarzniętych drzew odmiany Antonówki. Przyczyna zmarznięcia leżała w tym, że drzewa te w roku poprzednim nadmiernie owocowały. O tym zapewniali mnie jednogłośnie ich właściciele. Mogłem także stwierdzić, że w jednej większej szkółce w Galicji (Terpylak) Antonówka mocno nadmarzła.

Właściwością tej odmiany jest zdaje się wpływ podkładki. Jak mnie zapewniało dwóch fachowców, podczas beześnieżnej zimy przy wysokim mrozie rzędy drzewek uszlachetnionych Antonówką zupełnie wyginęły, a mianowicie obumarły zdrowe szczepienia, gdyż podkładki były zupełnie zmarznięte. W rzędach na innych kwaterach z innymi szlachetnymi odmianami, to nie występowało, albo też w bardzo małym stopniu.

Typ „Malus prunifolia“.

Bardzo dużo zdziałano już w kierunku oznaczenia różnych typów Malus prunifolia. Doskonałą kolekcję tych jabłoni posiada Instytut Doświadczalny w Puławach. Są między nimi odmiany, które rosną pięknie, zdrowo, prosto i mogą przedstawiać ideał przewodni z uwzględnieniem szybkiego wzrostu, silnego pnia idt., gdyby jednak nie to... że szczepienia na pniu nie przyjmują się zawsze dobrze. Tak w Puławach, jak również i w innych szkółkach rozpoczęto doświadczenia, które mają wyjaśnić, które szlachetne odmiany zgadzają się z Malus prunifolia. Ja ze swej strony jednak muszę z przykrością stwierdzić, że zrośnięcia przy szczepieniu, jak daleko one miały wogóle miejsce, nie mogą zadowalać. Wysoki procent szczepień wypadał już zaraz przy pierwszej wegetacji. Dlatego w tym kierunku są wskazane dalsze doświadczenia na większą skalę.

Typy Malus prunifolia są wszystkie zupełnie mrozoodporne, równają się dlatego z typami Malus baccata, z którymi bez większych zastrzeżeń możnaby je razem złączyć.

Odmiany grusz

Wreszcie g r u s z e. U tych używa się pospolicie i prawie wyłącznie gruszy „S a c h a r n a j a s y n. c u k r ó w k a — Z u c k e r-B i r n e“. Występują one w różnych typach, które są do odróżnienia po ich wyraźnie długich przyrostach, a także mrozo-odporności. Biorąc dokładnie, Sacharnaja jako przewodnia nie wszędzie wytrzymała dobrze ostre zimy. Szkody mrozowe występywały najczęściej na pączkach i w rozwidleniach, przy czym posiada ona zdolność zabliźniania tych ran i tym samym usuwania szkód. Niestety występują tu także strony ujemne. Na ziemiach lekkich pękają często pnie od mrozu, które czynią pień bezwartościowym. Dlatego na to trzeba uważać. Pozatym Sacharnaja rośnie mocno i zwarto. Wysokość pnia do szczepienia z reguły uzyskuje się w dwóch latach. Szczepienia przyjmuje dobrze.

Pragnę zwrócić uwagę jeszcze na typy gruszy tzw. „P i r u s c a u c a s i c a“. Nasiona „Pirus caucasica“ zostały przed laty sprowadzone za pośrednictwem rosyjskiej stacji doświadczalnej w Tyflisie do jednej z tutejszych szkółek, celem użycia ich jako podkładek. Okazało się przytem, co potwierdziło się w jednej ze szkółek dość wyraźnie, że okulizacja na „Pirus caucasica“ znacznie lepiej się udaje i przez to stan kwater staje się więcej wyrównany, aniżeli przy uszlachetnieniach na „Pirus communis“. Pośród siewek spotykało się wiele takich, które wykazały wybitnie silny wzrost i tworzyły piękne pnie. W ten sposób wyselekcjonowany został jeden typ „Pirus caucasica“ przez szkółkę Giewartowski, a następnie rozpowszechniony. Wyróżnia się on tym, że już w pierwszym roku tworzy pędy do 2 metrów wysokości. W rzeczywistości pnie te nie zawsze są odporne. Przemarzały one w okresie ostatnich zim regularnie i bardzo silnie i dlatego usunięto je z dalszej produkcji. Szkółka drzew owocowych Garlica Murowana koło Krakowa posiada 2 typy „Pirus caucasica“, oznaczone „zielony“ i „czerwony“, biorąc pod uwagę barwę kory, które w tym zakładzie zupełnie są mrozo-odporne i są więcej odporne od „Sacharnaja“. Jeden typ tworzy w pierwszym roku szczepienia pędy długości 2 metrów, drugi do 1,20 m długie. Szczepienia w koronie przyjmują dobrze i rosną one bujnie. Także i inne szkółki posiadają dość dobre typy, wymagają one jednak jeszcze kontroli. Z „Pirus caucasica“ wysadzono różne siewki, które obecnie zaczynają owocować. Między nimi są drzewa zupełnie odporne na mróz. Owoce ich są różne, są takie, które w smaku są zupełnie dobre, ale są i takie, które posiadają smak jarzębiny.

Omówione odmiany jabłoni i grusz posiadają z pewnością jeszcze pewne braki, zdają się być jednak znacznie lepsze od tych, których używano do tego czasu. Szkółki uczynią dobrze, jeżeli nie będą się ograniczać tylko do jednej odmiany wyłącznie. Może się bowiem zdarzyć, że odmiany stosowane na przewodnie mogą rozmaicie reagować na zmiany atmosferyczne i jeżeli niektóre wypadną, to przecież pewna część z nich jednak pozostanie.

Mrozo-odporne przewodnie należy bezwzględnie stosować dla wszystkich odmian szlachetnych gruszek. Pień taki daje zawsze pewność, chociaż nie zawsze może zupełną, że w tutejszym wrażliwym klimacie wschodu szlachetne grusze w osłoniętych stanowiskach mogą być produkowane. Większa część naszych odmian jabłoni wymaga również przewodni, gdyż większa część szlachetnych odmian na własnym pniu nie jest dostatecznie mrozo-odporna, pozatem i dlatego, ponieważ niektó-

re odmiany w pniu słabo rosną lub wogóle tworzą złe pnie.

U niektórych odmian jabłek naturalnie przewodnią można zupełnie wyłączyć, np. u Antonówki Inflanckiej i Kronselskiej. Można z powodzeniem prowadzić je ..a własnym pniu. W przyszłości w czasie lustracji szkółek będzie się zwracać dużą uwagę na właściwe stosowanie przewodni. Będzie się żądać, ażeby szkółkarze nie prowadzili przedsiębiorstwa wyłącznie z punktu widzenia tylko własnych korzyści, ale także starali się o to, by odbiorca drzewek otrzymywał je w czystych odmianach i materiał mrozo-odporny.

Ten cel może, a nawet musi być osiągnięty.

Gospodarstwa produkujące rośliny ozdobne

W styczniu 1942 r. zostało wydane przez Rząd Generalnego Gubernatorstwa, Główny Oddział Wyżywienia i Rolnictwa, Pododdział Ogrodnictwo i Uprawa Winorośli, zarządzenie dotyczące przedstawienia produkcji roślin kwitnących i ozdobnych na produkcję warzyw. To zarządzenie w dużych rozmiarach zostało też wprowadzone już w życie. Jedynie w pojedynczych wypadkach niektórzy kierownicy zakładów wstrzymywali się od tego, gdyż sądzili, że przez produkcję kwiatów osiągną większe zyski. Przeciw tym opornym kierownikom gospodarstw wdrożono odpowiednie postępowanie.

Ponieważ zapotrzebowanie na warzywa jest nadal nadzwyczaj duże, zarządzenie to będzie i w roku 1943 powtórzone. Gospodarstwom, których to dotyczy, doręczono następujące zarządzenie:

Celem zwiększenia produkcji wczesnych warzyw należy 50% znajdujących się w zakładzie szklarni w czasie od końca lutego do połowy lipca jak również wszystkie skrzynie inspektowe w czasie od połowy marca do połowy lipca obsadzić względnie obsiać warzywami. W wypadku, gdy to zarządzenie nie zostanie wykonane w zupełności, ulegnie się karze więzienia lub grzywnie pieniężnej. Poza tym zastrzegam sobie wdrożenie kroków w myśl § 4 do zarządzenia wykonawczego rozporządzenia z dnia 15 stycznia 1940 r., w szczególności zarządzenia zamknięcia zakładu.

Zachodzi teraz pytanie, w jaki sposób winny być wykorzystane szklarnie i skrzynie. Do najważniejszych rodzaji wczesnych warzyw należą: sałata, kalarepa, kalafiory, pomidory, rzodkiewka i ogórki. W szklarniach ogrzewanych z grzędami należy z końcem lutego wysadzić pomidory z bryłą, w odstępach 50×50 cm; jako międzyplon wysadzić sałatę i kalarepę, a pomiędzy to wysiać rzodkiewkę. Po każdym czwartym, względnie piątym rzędzie pomidorów wyznaczyć ścieżkę 30 cm szeroką. Wysiew pomidorów uskutecznić w połowie grudnia i po jednokrotnym przepikowaniu wysadzić w 6—7 cm doniczki, tak, że do wyznaczonego czasu będą mogły być wysadzone z dobrymi bryłami. Wysiew sałaty i kalarepy uskutecznić w połowie stycznia. Także i te rośliny mogą być wysadzone jako należycie wyrośnięte z mocnymi bryłami. W ten sposób można liczyć na zbiór sałaty lub kalarepy pod koniec marca. Po sprzęcie śródplonu pomidory zajmą całe miejsce, które prowadzone na jeden pęd przywiązuje się do palików względnie do sznurów. Przy dobrej kulturze i odpowiedniej odmianie, przeciętny plon można liczyć 6 kg z każdej rośliny. Jako drugi sposób wykorzystania ciepłych szklarni można przyjąć uprawę kalafiorów z międzyplonem sałaty i kalarepy. Kalafiory wysiewa się z początkiem stycznia, po mniejwięcej 14 dniach przesadza, a następnie po 14—20 dniach wysadza do doniczek, tak, że i te rośliny z dobrymi bryłami wysadzić można z końcem lutego. Wysiew sałaty i kalarepy dokonuje się w ten sam sposób jak powyżej. Zbiór kalafiorów następuje od połowy do końca kwietnia. Potem przychodzą ogórki lub melony, które wysiewa się w połowie marca, a następnie prowadzi się je w doniczkach. Można także natychmiast z rozpoczęciem zbioru kalafiorów wysadzić pomiędzy nie podpędzone pomidory, których wysiew winien być dokonany w połowie lutego. Można także całą powierzchnię obsadzić sałatą lub kalarepą, a jako międzyplon wysiać rzodkiewkę. Odstępy wynoszą 25×25 cm. Z rozpoczęciem zbioru można pomiędzy rośliny wysadzić pomidory z doniczek, kalafiory albo fasolę karłową. Jest także możliwem, po zbiorze sałaty jeszcze raz sałatę posadzić, jednak wtedy ma to swoje znaczenie, gdy drugie wysadzenie będzie mogło być wykonane do 20 kwietnia. Z rozpoczęciem zbioru sałaty następuje wysadzanie ogórków, melonów albo pomidorów.

W szklarniach o mocnych stelarzach istnieje możliwość nawiezienia na stelarzę ziemi i wysadzenia na nich pomidorów! Zasadniczo te budynki winny służyć do produkcji rozsad, które prowadzi się zwykle w doniczkach prasowanych z ziemi względnie w doniczkach wypalanych. Wszystkie rośliny, które przewidziane są do produkcji w szklarni, inspektach czy też w gruncie, prowadzi się do tej chwili, póki nie uzyskają wymaganej wielkości, by z odpowiednimi bryłami ziemnymi wysadzić je można było w przepisowym czasie na właściwe miejsce.

W tym celu należy sobie w tym kierunku opracować odpowiedni kalendarz, ażeby mieć stale do dyspozycji potrzebne młode rośliny czyli rozsadę. Pod parapetami można pędzić pietru..kę na zielono, a także szczypiórek.

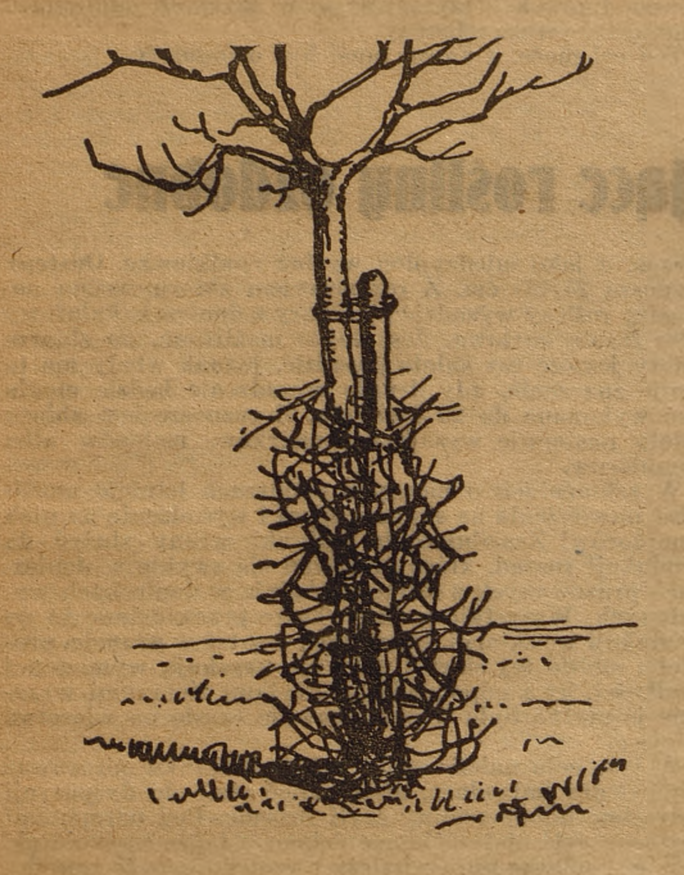
W kalendarzu upraw należy uwzględnić to, że pomidory od czasu wysiania do czasu wysadzenia potrzebują około 50—60 dni, zaś od czasu posadzenia na miejsce stałe do czasu zbioru również około 50—60 dni, u kalafiorów od czasu wsiewu do czasu wysadzenia około 6 tygodni, a od czasu wysadzenia do czasu zbioru około 60 dni. U sałat i kalarepy okres uprawy od czasu wysiewu do zbioru wynosi 8—10 tygodni. Okres uprawy ogórków wynosi od czasu wysiewu do czasu sadzenia 4—6 tygodni. W szklarniach zimnych wysadza się sałatę względnie kalarepę zależnie od pogody z końcem marca, a początkiem wzgl. połową kwietnia, najczęściej pomiędzy pomidory.

Skrzynie inspektowe można wykorzystywać w bardzo różny sposób. Marchew karotę wysiewa się w skrzyniach w odstępach 15—20 cm, a pomiędzy tym wysadza gotową rozsadę sałaty albo kalarepy. Zaraz po zbiorze sałaty wzgl. kalarepy okna należy zdjąć, bowiem marchew wymaga w swym wzroście bardzo dużo powietrza. W najczęstszych wypadkach uprawia się sałatę lub kalarepę razem z rzodkiewką, jako międzyplon. W skrzyniach ogrzewanych można wysadzić powtórnie sałatę. Najczęściej jednak wysadza się ogórki, melony albo pomidory.

Szczególnie ważną jest produkcja młodych rozsad, które wysadza się w szklarniach, w skrzyniach inspektowych albo też w gruncie. Rozsady wysadzone w doniczkach prowadzi się tak długo w skrzyniach, dopóki nie nadejdzie właściwy czas ich wysadzenia. Gospodarując w ten sposób, można znacznie zwiększyć plony i istnieje możliwość zebrania w jednym roku kilka plonów z danej powierzchni. Podstawą całego powodzenia jest to, ażeby wybrać odpowiednie odmiany, a całą zaś uprawę prowadzić szybko, bez jakichkolwiek zatrzymań w wegetacji. W tym miejscu każdy ogrodnik gospodarujący omawianym sposobem ma możność wykazania, jak dalece rozumie ten sposób gospodarowania. Kto w tym wypadku zawiedzie, ten nie jest ogrodnikiem.

Pamiętajcie o szykowaniu kompostów, które stanowią podstawowy nawóz w sadach i warzywnikach

Chrońcie drzewa owocowe przed zającami

Z nastaniem zimy rozpoczyna się żerowanie zajęcy. Gdy śnieg i lód pola przykryje, zające cierpią z braku pożywienia, gdyż pasza na polach pokrytych ozimina-mi, na łąkach i w lasach nie jest do osiągnięcia. Na skutek głodu, zające podchodzą do sadów i szkółek drzewek i obgryzają nieraz zupełnie pnie drzew, oraz niższe gałązki. Ubiegłej zimy zające zniszczyły w sadach wiele tysięcy drzew owocowych, obgryzając korę na młodych pniach doszczętnie. Drzewa te w następstwie tego, już w pierwszym lecie usychały. Podobne szkody w setkach tysięcy drzew wyrządziły zające w szkółkach drzewek owocowych. Przeciw wyrządzaniom tego rodzaju szkód należy energicznie zapobiegać. Każdy właściciel sadu czy też szkółki drzewek owocowych musi się troszczyć o to, by drzewka zabezpieczyć należycie przed zającami. Najodpowiedniejszym środkiem byłaby siatka druciana. Ponieważ jednak w obecnym czasie trudno o nią, drzewa należy owijać słomą, gałązkami głogu, tarniny i t. p. albo drzew szpilkowych. Gałązkami tymi obstawia się cały pień drzewka dokładnie od samego dołu mniejwięcej do półtora m. wysokości, biorąc pod uwagę wysokie opady śnieżne.

W wypadku dużych opadów i zawieji śnieżnych dochodzących nieraz do 2 metrów wysokości, śnieg należy odrzucać, by zające nie miały możności podchodzenia pod gałązki korony drzewka.

Kto chroni swoje drzewa owocowe, chroni także swój własny kapitał w gospodarstwie, a ponad to przyczynia się równocześnie do podniesienia sadownictwa.

Prowadzenie koron drzew owocowych

W sadach naszych zwykle mało kto dba o formę czyli kształt korony drzewa. Drzewko zostaje odpowiednio przycięte w koronie w czasie sadzenia i najczęściej od tej pory nic się w kierunku nadania koronie pewnej formy nie robi. Korona drzewa zostawiona własnemu losowi, w zależności od warunków, w jakich drzewo rośnie, już po 6—8 latach deformuje się zagęszcza, tworząc często bardzo gęsty splot gałęzi. Nie mówimy już o starszych drzewach, które nieraz są tak zagęszczone, że korony ich podobne są raczej do kopy siana.

Korony drzew pozostawione same sobie, często bardzo kształtują się jednostronnie. Pewna część gałęzi rośnie silnie, inne zaś pozostają skarłowaciałe, pokrzywione. Z reguły zaś, prawie u wszystkich drzew, korony są zagęszczone. Przez to właśnie gałęzie wyciągają się w górę, boczne gałęzie stają się słabe, wiotkie, wskutek czego w czasie owocowania wymagają podpierania.

Ważną czynnością więc będzie formowanie korony drzewka już od chwili posadzenia. Nie wystarczy tu samo przycięcie gałęzek, lecz koniecznem jest stałe formowanie korony. Nabywając drzewka, już wtedy trzeba zwrócić uwagę na ich prawidłową budowę.

Korony drzew prawidłowo prowadzone nie będą posiadały nigdy luk, a gałęzie rozkładać się będą symetrycznie, przez co tak odżywianie się drzewa, jak również nasłonecznienie całej korony będzie racjonalne. Główne zaś gałęzie pokryte będą na całej swej długości dostateczną ilością bocznych gałązek. Drzewo takie, gdy nawet silnie zaowocuje, jest w stanie utrzymać owoce bez jakiejkolwiek pomocy. Nawet w czasie silnych wiatrów owoce osadzone na mocnych gałęziach nie opadną.

Wszystkie gatunki drzew owocowych z wyjątkiem orzechów włoskich znoszą cięcie i tym samym korony ich powinny być formowane.

Koronie drzewa można nadać różną formę. U drzew piennych najczęściej stosuje się formę piramidalną i kotłową. W ostatnich czasach z uwagi na większość zalet zaleca się koronę piramidalną. Ta też forma przyjęła się ogólnie.

Podstawą u korony piramidalnej są 4 gałązki równomiernie rozmieszczone, w pewnych odstępach od siebie i jeden w środku główny przewodnik. Trzeba na to zwrócić uwagę, by gałązki były jednakowo silne. Jeżeli drzewko świeżo nabyte, niema kształtnej korony, wtedy przez odpowiednie przycięcie, trzeba ją uformować. Nieraz usuwa się wszystkie gałązki wadliwie zbudowanej korony i cośkolwiek wyżej na pozostałym przewodniku formuje pierwsze piętro korony piramidalnej.

W przyszłości korona piramidalna wygląda w ten sposób, że na wszystkich czterech gałęziach w odstępach 40—60 cm osadzone są boczne gałązki i to od strony zewnętrznej, w rozstawie naprzemian zmiennej, a na tych gałązki owoconośne. Gałązki wyrastające bezpośrednio z głównych gałęzi (z czterech podstawowych) nie mogą nigdy górować nad nimi. Natomiast gałązki owocowe mogą tu i tam wyrastać bezpośrednio na głównych gałęziach.

Szczególnie jest ważne, ażeby gałązki na głównych czterech gałęziach rozmieszczone były równomiernie i po stronie zewnętrznej nigdy od wewnątrz, czyli do środka. Wszystkie cztery główne gałęzie ciąć należy zawsze nad oczkiem zewnętrznym, a jeżeli nie posiadają odpowiedniej formy, to trzeba im ku temu dopomóc. Oczka wewnętrzne na końcowych częściach głównych gałęzi można usuwać w porze zimowej. W ten sposób przeszkodzi się wyrastaniu bocznych pędów do wewnątrz korony i niepotrzebnemu jej zagęszczaniu. W dzisiejszych bowiem czasach, gdzie stosuje się racjonalną walkę ze szkodnikami i chorobami drzew, dbać trzeba o to, by korona nie była zagęszczona. Ułatwi to

znacznie pracę i wprowadzi oszczędność na środkach chemicznych. Także nie jest celowem prowadzić koronę zbyt wysoko, albowiem utrudnia to w przyszłości pracę wokoło drzew. Drugie piętro korony piramidalnej buduje się wtedy, gdy pierwsze jest już należycie wykształcone i dostatecznie silne. Zależnie od gatunku, odmiany i klimatu, budujemy drugie piętro w odstępie 1,50—2 m, przy czym ilość gałęzi głównych nie powinna być większa, jak w pierwszej serji.

Powyższą formę drzewa można uzyskać rozpoczynając tę czynność od drzew młodych. Jeżeli natomiast drzewa są już starsze, to można drogą prześwietlenia, odmłodzenia dojść do podobnej wyżej omawianej formy drzewa. Trzeba na to jednak kilka lat.

Obserwacje nad ogrzewaniem belgijek

W r. 1942 wypróbowała Stacja Doświadczalna w Morach po raz pierwszy zastosowanie piecyka „Lersch'a" do ogrzewania belgijek.

Wobec trudności otrzymywania obornika sprawa ogrzewania skrzyń inspektowych nabiera coraz większego znaczenia, dlatego też ogrzewanie wodne, zwłaszcza w zastosowaniu do belgijek przy uprawie nowalji, może i powinno zdobyć sobie popularność.

Dla zapoznania się z tego rodzaju urządzeniem sprowadziliśmy w jesieni 1941 r. 2 piecyki z firmy Lersch, M. Gladbach, dostosowane do ogrzewania przenośnych skrzyń belgijskich długości 24 m, szerokości 3 m. Skrzynie te zrobione były w Morach własnymi siłami. Składają się one z płyt betonowych, zbrojonych drutami, długości 2 m każda, oraz ze słupków bocznych, narożnych i środkowych, przyczem stosunek cementu do piasku wynosił 1:4. Obie belgijki nakryte były oknami o wymiarach 1 m × 1,50 m.

Piecyk Lersch'a umieszczony jest częściowo na zewnątrz skrzyni belgijskiej i składa się z kotła, rusztu ruchomego, klap regulacyjnych, komina, oraz lejka do nalewania wody. Rury ogrzewające przechodzą nisko nad powierzchnią ziemi w belgijce wzdłuż szczytu i przy obu jej brzegach. Wodę nalewamy przez lejek przymocowany do kolanka w dolnej części kotła, wypuszczając jednocześnie z rur powietrze przez odpowiedni kurek. Ogień musi być rozpalony szybko i palić się intensywnie, by ciepła woda zaczęła krążyć po rurach i równomiernie ogrzewać belgijkę.

Okna inspektowe powinny być przytem dobrze uszczelnione, by otrzymane ciepło nie wydostawało się na zewnątrz.

Istnieje typ piecyka „Lersch'a", dostosowany do opalania go brykietami, w którym, dzięki specjalnemu urządzeniu, brykiety same spadają powoli na palenisko.

W Morach sprowadzone były piecyki ogrzewane węglem lub koksem, które trzeba było doglądać przez całą dobę, stale dokładając opału.

Z prowizorycznych obserwacji nad jego zużyciem i ilością wydzielanego ciepła zanotowano, co następuje:

Temperatura powietrza zewn.	Ilość zużytego węgla	Temperatura w belgijce
—15° C	50 kg	12° C
—10° C	50 kg	15° C
—6 — 8° C	40 kg	15—17° C
—2 — 5° C	25 kg	15—18° C
+3 — 1° C	15 kg	15—18° C

Trzeba zaznaczyć, że w dnie słoneczne, w okresie, gdy temperatura zewnętrzna powietrza waha się około —2° C do —6° C, ilość wypalonego na dobę węgla bywa o jakieś 10 kg mniejsza, niż w dnie pochmurne.

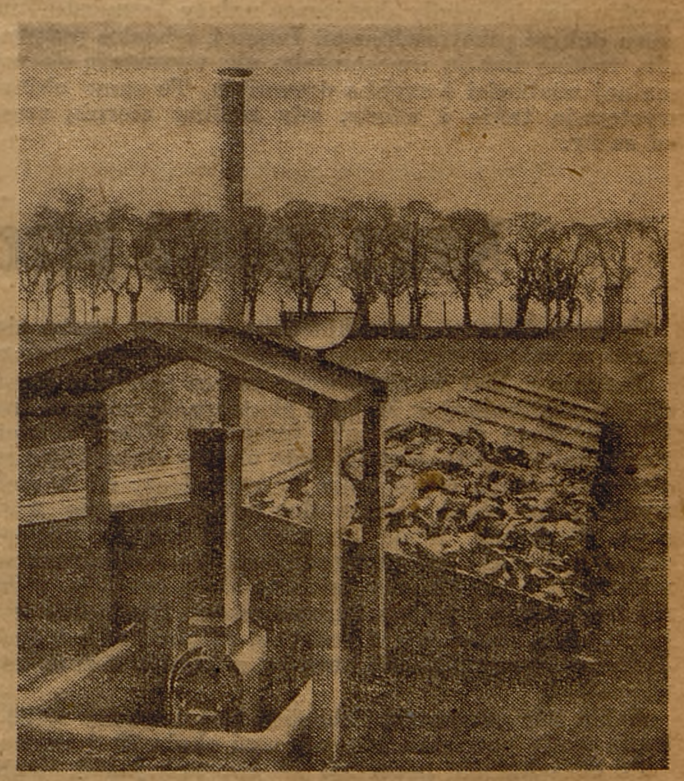
Piecyki „Lersch'a" zainstalowane były do belgijek w dniu 26 marca. Po rozmarznięciu ziemi w dn. 28 marca posadzono pod okna 3 odmiany sałaty w rzędy co 40 cm, dając ją co 15 cm w rzędzie. W dn. 17 kwietnia między sałatą w odległości 40 cm × 40 cm wysadzono pomidory karłowe Nr. 33 i Nr. 25 z Mor. W ten sposób w jednej skrzyni mieściło się 480 sztuk pomidorów i 1080 sztuk sałaty (przeszło 9 szt. pomidorów i 21 szt. sałaty pod jednym oknem).

11 maja zaczęto wycinać sałatę, przyczem otrzymano następujące wyniki z poszczególnych badanych odmian:

Nazwa odmiany	% I wyboru	% II wyboru	% III wyboru	% IV wyboru	% roślin brakujących
Majowa	36,7	48,6	3,1	6,1	5,5
Böttnera	23,9	45,0	17,2	5,5	8,4
Meisterstück	20,0	64,7	6,4	4,2	4,7

Pomidory z powodu wyjątkowych chłodów wiosennych dojrzewały dosyć późno. Pierwsze owoce zaczęto sprzedawać dopiero 11-go lipca, przyczem do końca tego miesiąca otrzymano przeciętnie po pół kg z krzaka. Odmiany Nr. 33 i Nr. 25 z Mor, jako nisko rosnące i bardzo wczesne, nadają się specjalnie do tego rodzaju uprawy.

Wrzystkie te tegoroczne obserwacje nie mogą być uważane za całkowicie miarodajne, gdyż mroźna jesień i wczesna zima roku 1941 stworzyły warunki daleko odbiegające od normalnych. W jesieni skrzynie belgijskie nie były dostatecznie zabezpieczone przed mrozem, przez co ziemia częściowo przemarzła. Na jej rozmrażanie musiała być zużyta część ciepła uzyskana po wmontowaniu i rozpaleniu piecyków. Pozatem długotrwałe niskie temperatury w kwietniu i w maju utrudniały wyrobienie sobie sądu o funkcjonowaniu tego rodzaju ogrzewania w latach normalnych.

Zastosowanie piecyka Lersch'a przy belgijce

Więcej kalarepy wczesnej

Kalarepa należy do rzędu najważniejszych warzyw wczesnych i jest opłacającą się uprawą.

Podczas gdy sałata uważana być może jako warzywo dostarczające organizmowi witamin, to kalarepa uchodzi za pożywienie. Można ją podawać jako przystawkę, a także jako podstawową potrawę. Przytym nietylko kłęby mogą być konsumowane, ale także liście.

Kalarepa jako najwcześniejsze warzywo powinna być uprawiana w większych ilościach aniżeli dotychczas. Należy ona do smacznych przejściowych warzyw z okresu zimy ku wiośnie.

Zastosowanie jej w konsumpcji jest bardzo różnorakie, a uprawa jako taka nie przedstawia żadnych trudności.

Rozróżniać tu jednak należy różne okresy, w jakich może być prowadzona. Można ją sadzić na wczesną w ciepłych lub półciepłych inspektach, jako późniejszą w zimnych inspektach i blokach, a wreszcie jako wczesną uprawę w gruncie.

Na wczesną uprawę trzeba wysiewać od stycznia i to w szklarniach. Tu należy zauważyć, że w okresie kiełkowania, a także po przepikowaniu w skrzynkach czy też w skrzyni, wymagana jest temperatura 12—15°C. W uprawie kalarepy trzeba zwrócić uwagę na jej szybki rozwój. Niedopuszczalne są zastoje we wzroście, które występują nieraz z powodu braku pożywienia, wilgoci, lub też na skutek dużych zmian w temperaturze. Te objawy mogą spowodować nieudanie się całej uprawy.

Wczesną uprawę w inspektach ciepłych, rozpoczynamy zależnie od pogody, w początkach lub połowie marca. Warstwa nawozów w inspekcie powinna wynosić 40—50 cm. Nawóz można rozmieszać np. z liściem, bowiem kalarepa nie wymaga zbyt wysokiej temperatury, lecz raczej łagodnej, utrzymującej się stale na jednakowym poziomie. Temperatura jednak nie powinna spadać poniżej +5°C, gdyż inaczej następuje zatrzymanie we wzroście, przez co później nie rośnie normalnie.

Gdy inspekt jest gotowy i dostatecznie ciepły nasypuje się ziemi na jakie 15 cm wysoko, która powinna być żyzna, ale nie lekka. Jeżeli rozporządzamy tylko zwykłą ziemią, wtedy domieszać należy kompostu i nawozu dobrze przetrawionego. Inaczej, z braku pożywienia, rośliny ustają we wzroście, nie wyrastają do normalnej wielkości i szybko drewnieją. Te same objawy występują także i wtedy, gdy rośliny cierpią często od suszy.

Po krótkim czasie, gdy warstwa ziemi ogrzała się należycie — temperatura nie powinna być wyższa, jak +18°C, — można przystąpić do sadzenia.

Ponieważ do tego celu używa się odmiany o krótkich liściach, jak np. Praska inspektowa i Dworsky'ego inspektowa, wystarczą odstępy 15×20 cm. Do sadzenia używa się tylko dobrze wykształconej rozsady. Rozsadę o twardych częściach usuwa się jako nieodpowiednią. Zwykle strzelają one w kwiat. Gdy rośliny się już przyjęły, trzeba szczególną zwrócić uwagę na wietrzenie. Unikać należy gorącego a wilgotnego powietrza. Nie jest wskazanem, sadzenie kalarepy z ogórkami. Zawsze jedna z dwu upraw zawiedzie. Okres, w jakim można otrzymać kalarepę, trwa 8—10 tygodni. Gdy kalarepa osiągnie średnicę 5—6 cm można ją zbierać. Jeżeli nie wszystkie rośliny są równe, wtedy zbieramy je stopniowo. Pozostałe, mając więcej miejsca, szybko podrastają.

Na późną uprawę wysadzamy kalarepę w zimnych skrzyniach i blokach. Można do tego celu użyć także skrzyń przenośnych, które w kwietniu mogą być użyte znowu do innych celów. Wysadza się rozsadę przed połową marca. Uprawa jest mniej więcej ta sama, jak przy uprawie w ciepłym inspekcie. Rozsada musi być prawidłowo wyrośnięta i zahartowana.

Odpowiednią odmianą na ten cel jest Erfurcka z Dreienbrunnen. Rozstawa przy sadzeniu 20×20 cm. Ta uprawa wtedy jest możliwa, jeżeli dysponujemy odpowiednią ilością mat. Maty powinny zakrywać całą skrzynię, bardzo dokładnie, szczególnie dołem i górą, by miejsca, gdzie okno schodzi się ze skrzynią, były zupełnie do ziemi okryte.

W końcu o uprawie w gruncie. Najlepsze wyniki tam można osiągnąć, gdzie na ten cel można przeznaczyć miejsce osłonięte w glebie szybko się nagrzewające. Gleba powinna by urodzajna i dostatecznie wilgotna. Sadzić można, gdy tylko ziemia obeschnie. Z odmian, obok Erfurckiej z Dreienbrunnen, dobrą jest Delikates. Sadzi się 25×30 cm. Rozsada powinna być dobrze zahartowana. Ponadto zwracamy uwagę na to, by rośliny były mocne, zdrowe, gdyż takie tylko odporne są na różne wiosenne zmiany atmosferyczne.

Jak już na wstępie zaznaczono, kalarepie uprawianej jako wczesnej, należy poświęcić więcej uwagi, jak dotychczas.

Jest to bowiem 1) znacznie łatwiejsza uprawa, aniżeli kalafiorów lub sałaty, 2) kalarepa jest ważniejszym warzywem w zakresie wyżywienia, gdyż zastosowanie ma wielorakie.

Nowy sposób przechowywania owoców

Sprawa dobrego przechowania owoców przez zimę miała zawsze duże znaczenie w gospodarce sadowniczej.

Jesienią r. 1941 wypróbowano po raz pierwszy na stacji doświadczalnej w Morach skuteczność nowego środka, służącego do tego celu (preparat firmy Schacht-Frischhaltemittel). Jest to biała oleista ciecz, którą rozcieńczamy wodą w stosunku 1 części cieczy na 20 części wody, przy czym zawsze dolewamy ciecz do wody, a nie odwrotnie. Woda powinna być miękka, najlepiej deszczowa, może być przegotowana. Po dokładnym wymieszaniu otrzymujemy mleczno-białą emulsję, w której zanurzamy zupełnie zdrowe owoce, trzymając je na łyżce, sicie, siatce lub w koszyku, zależnie od ich ilości. Jednorazowe zanurzenie owoców w płynie w zupełności wystarcza.

Jeden litr preparatu Schachta rozpuszczony w 20 litrach wody powinien zabezpieczyć około 20 q owocu.

Po obeschnięciu pozostaje na owocach jakby cieniutka tłusta błonka, która chroni je przed psuciem.

W Morach wypróbowano działanie wspomnianego środka na kilku odmianach jabłek. W dniu 10 listopada 1941 r. poddano działaniu płynu Schachta po 20 kg każdej odmiany. Jabłka te przechowane były w piwnicy obok innych kontrolnych w płynie niezanurzanych. W dniu 8 czerwca 1942 r. sprawdzono rezultat doświadczenia: zważono owoce zdrowe, lekko nadpsute oraz zupełnie zgniłe. Naogół jabłka z r. 1941 — prawdopodobnie na skutek wilgotnego lata — źle się przechowały, okazało się jednak, że owoce zanurzone w emulsji wykazały większy procent zdrowych, niż jabłka kontrolne.

Tak np. przy porównaniu jabłek odmiany „Malinowe oberlandzkie" otrzymano następujące wyniki:

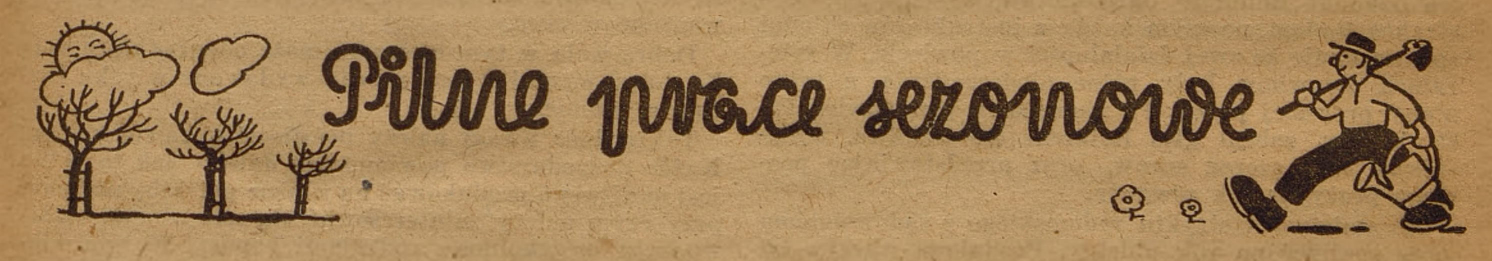
Sposób przechowania	% owoców zdrowych	% owoców nadpsutych	% owoców zup. zgniłych
Owoce zanurzone w płynie Schachta	47,0	31,5	21,5
Owoce kontrolne niezanurzone	24,1	48,2	27,7

Ważną jest rzeczą, że owoce moczone w emulsji Schachta przy zimowym przechowaniu nie wysychają i nie marszczą się, zachowując świeżość, soczystość i jędrność.

Preparat jest dla zdrowia nieszkodliwy, na smak, zapach i zabarwienie jabłek zupełnie nie wpływa, w każdym jednak razie dobrze jest owoce w ten sposób przechowane umyć przed spożyciem.

Warzywa w kopcach i piwnicach

Zazimowanie warzyw zostało wykonane w roku bieżącym przez producentów trudniących się ich przechowywaniem w podobny sposób, jak po inne lata na podstawie dotychczasowych doświadczeń. Kopce odkryto zaraz po ułożeniu warzyw, w wielu wypadkach nakrywając grubo ziemią. Jest to w naszych warunkach klimatycznych z gruntu fałszywe. Długotrwała ciepła jesień wykazała, że na skutek zbyt silnego nakrycia kopców, wiele warzyw już z rozpoczęciem zimy zaczęło gnić. Dlatego kopce i piwnice należy w roku bieżącym poddać dokładnej kontroli i to dokładniejszej, jak to miało miejsce dotychczas. Warzywa, które stały zakopcowane, wskazane jest jeszcze raz przekopcować, przyczym wszystko należy usunąć co wykazuje początki gnicia. Szczególnie dotyczy to marchwi, która wydaje stosunkowo dużo ciepła. Przy przerabianiu kopców tam, gdzie tego nie uczyniono, należy pomiędzy marchwią przesypać piaskiem, przez co jej zdolność do przechowania i trwałość wybitnie się zwiększa. Przed przykryciem słomą należy cienką 4 cm warstwę ziemi obsypać. Troszczyć się dalej należy o odpowiednie przewietrzanie kopców. W kopcach z marchwią wietrzniki należy wtenczas zamknąć, gdy już nastąpią silne mrozy i zachodzi obawa przemarznięcia marchwi. Zimowane selery i pietruszka, których celowo nie dajemy do kopców, lecz dołujemy w ziemi i nakrywamy, należy także często kontrolować i jak tylko to jest możliwe, doprowadzać świeże powietrze, gdyż te rodzaje warzyw znoszą stosunkowo niską temperaturę. Liście, które mają być użyte w czasie nastania silniejszych mrozów, powinny leżeć obok kopców, tak, by ich można w razie potrzeby zaraz użyć. Cebula zimowana na strychach lub też w piwnicach winna być poddana częstej kontroli z biegiem zwiększających się mrozów, należy ją nakrywać słomą i tym podobnym materiałem. W razie, gdyby niespodziewane mrozy zastały cebulę nieprzykrytą, przez co oczywiście zmarznie, to w takim wypadku, ażeby nie straciła na swojej wartości, nie należy jej ruszać rękami, lecz tylko odpowiednio nakryć, ażeby odeszła. Unikać należy w każdym wypadku zimowania cebuli w zbyt wysokich warstwach. Jest najkorzystniej, jeżeli ułożymy cebulę nie więcej, jak w dwóch warstwach. Wszystkie warzywa zimowane w piwnicach i innych podobnych przechowalniach należy poddawać częstej kontroli, wszystkie nadpsute usuwać, względnie przeznaczać zdrowe części do użytku. Przez częsty przegląd zmniejszamy straty. Szczególnie w roku bieżącym, gdzie panuje anormalna temperatura, zmusza to każdego producenta do tym więcej starannego utrzymywania piwnic w porządku, by tym samym uchronić się od wielkich szkód.

Prace w styczniu

Prace z uprawą roli są już ukończone, a obecnie przystępujemy do wstępnych robót okresu wiosennego. Wysiewa się sałatę, która ma być wysadzona w inspekta, także z końcem grudnia wysiewamy kalafiory, kalarepę, marchew i rzodkiewkę i o ile pozwoli na to pogoda, zakładamy pierwsze inspekta. Nie należy zapominać o zaprawianiu nasion. Tam, gdzie stoją do dyspozycji szklarnie, można przystąpić do pędzenia pietruszki na zielono, szczypiorku, rabarbaru, a mianowicie pod parapetami. Dla rabarbaru należy miejsca zaciemnić przez zawieszanie worków. Kopce i piwnice poddajemy częstej kontroli. Jeżeli zajdzie tego potrzeba, kopce przerabiamy. Każdą nadpsutą jarzynę należy przeznaczyć do użytku.

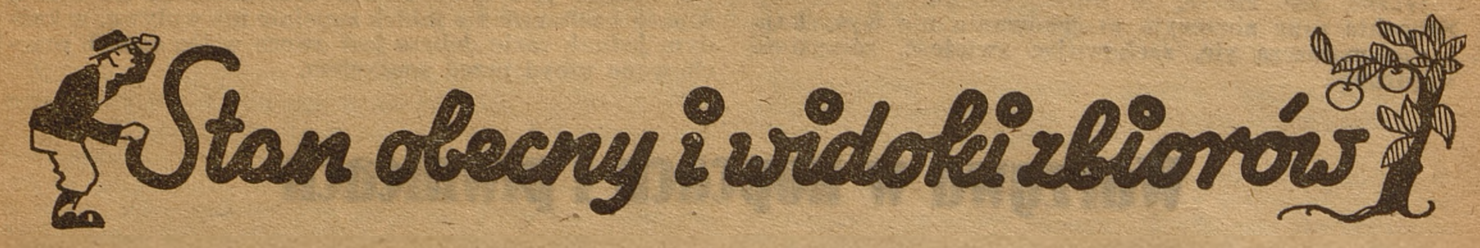
Sadownictwo

Przy sprzyjającej pogodzie można przystąpić do cięcia i prześwietlania koron drzew. Usuwa się przede wszystkim wszystkie suche gałęzie, zniekształcające koronę i wszystkie zbyteczne. Następnie oskrobuje się pień i grubsze gałęzie z mchu, łuszczącej się kory, przyczym w czasie tych czynności należy pod drzewami rozłożyć płachty, ażeby wszystkie odpadki można było dokładnie zebrać i spalić. Po drzewach nie należy się wspinać, lecz wszystkie czynności wykonywać z drabiny. Prześwietla się także krzaki agrestu i porzeczek, zaś wszystkie gałązki u malin, które już owocowały, wyłamuje się przy ziemi. Także przechowalnie na owoce przegląda się często, przewietrza we właściwym czasie i usuwa psujące się owoce.

Szkółki drzew

W szkółkach drzew należy uzupełnić ogrodzenie, by zające nie dostawały się do wewnątrz i nie wyrządzały szkód w drzewostanie. Przy wysokich opadach śnieg wokoło ogrodzenia tak z jednej jak i z drugiej strony należy usuwać, a to, ażeby utrudnić zającom przechodzenie przez płot. Jak długo nie ma mrozów można przeprowadzać na drzewkach cięcia. Materiał zadołowany przeglądać i gdzie zachodzi potrzeba, dosypać ziemi, a gdy nastaną silniejsze mrozy narzucić liście. Pozatym obowiązują roboty z ubiegłego miesiąca.

Zwiększajcie powierzchnię uprawy warzyw

W okręgu Krakowskim

Sprzęt płodów ogrodniczych, jak również prace związane z uprawą ziemi zostały już zakończone. W południowej części dystryktu krakowskiego leży już od dłuższego czasu śnieg. Warzywa, które zostały przechowane na zimę, ucierpiały do tej pory bardzo znacznie, a to na skutek panującego ciepła. Z tego powodu, ażeby się uchronić przed dużemi stratami, należy kopce poprzerabiać. Wysadzania drzew i krzewów owocowych są już także prawie na ukończeniu. W szkółkach drzewek owocowych pozostały jeszcze pewne ilości drzew do sprzedaży, które wiosną zostaną wysadzone. W okresie miesiąca grudnia producenci w dziale ogrodniczym zostaną przez instruktorów ogrodnictwa przeszkoleni, przy czym główny nacisk położono na racjonalne gospodarowanie obornikiem, kompostem, gnojówką itd.

W okręgu Lubelskim

Długa jesień pozwoliła na spokojny zbiór warzyw i dokonanie upraw przygotowawczych na rok następny. Warzywnicy, licząc się z koniecznością zaopatrzenia się w nasiona, pozostawili większą ilość kapusty, cebuli, buraków i marchwi na wysadki.

Szkółki miały ożywiony sezon. Sady sadzono chętnie, szczególnie w północnych powiatach.

Na sezon wiosenny szkółki rozporządzają dostateczną ilością materiału.

Zakłady kwiaciarskie, zgodnie z poleceniem, przechodzą coraz bardziej na produkcję warzywniczą, tak, że na wiosnę można spodziewać się większej podaży wczesnych warzyw na rynku lubelskim.

W okręgu Radomskim

Z ukończeniem prac na dworze nastąpiło w Radomiu zebranie wszystkich instruktorów ogrodnictwa. Otwarcia dokonał Referent ogrodnictwa w Urzędzie Dystryktu Radom, po czym każdy z instruktorów składał sprawozdanie ze swej działalności w powiecie. W referatach omawiane były różne niedomagania, a także plany przyszłej pracy. Po ukończeniu przemówień instruktorów, zabrał głos Referent ogrodnictwa, wyjaśniając cały szereg spraw, oraz przedstawiając program pracy na rok przyszły.

Ogrodnictwo dystryktu radomskiego z zadowoleniem może spojrzeć na rok ubiegły. Produkcja warzyw od poprzedniego roku wzrosła o 40%. Susza i plaga gąsienic wyrządziły ogrodnictwu wielkie szkody, to też dobre wyniki w pracy przypisać należy wszystkim chętnym współpracownikom, instruktorom ogrodnictwa i ogrodnikom. Potwierdziły to nietylko wyniki w plonach, ale także ilości dostarczonych produktów. W stosunku do roku ubiegłego dostawa produktów ogrodniczych do zbiornic wzrosła o ca 400%.

Głównym zadaniem roku przyszłego będzie zwiększyć powierzchnię pod uprawę warzyw jeszcze silniej. Szczególną uwagę poświęci się uprawie wczesnych warzyw. Mimo, że zaopatrzenie w nasiona jest dość trudne, uczyniono wszystko, ażeby uprawa warzyw w niczym nie ucierpiała. Pierwszy rozdział nasion nastąpi w najbliższych dniach przez Centralę Rolniczą.

Duże trudności w kierunku zwiększenia produkcji wczesnych warzyw spowodowane są brakiem szkła, dlatego wprowadzenie pewnej ilości okien jest niezbędne. Przez urządzenie stacyj produkcji rozsady we wszystkich powiatach, dążyć się będzie do zaopatrzenia gospodarstw włościańskich, dworów, a także zakładów ogrodniczych w rozsadę. W ten sposób właściwa powierzchnia szkła zostanie należycie wykorzystana, a ponadto poczynione będą duże oszczędności w wysiewie nasion.

Produkcja jednak mimo wszystkiego musi być zwiększona, a plony w żadnym wypadku nie mogą się obniżyć. Ku temu dojść będzie można drogą racjonalnej gospodarki kompostami, oraz intensywnej obróbki ziemi, a także zwalczaniem chwastów i szkodników. To są wskazówki, które przez każdego winny być wprowadzone w czyn.

Dobra wola w tym kierunku może odegrać dużą rolę Za dobre wyniki w pracy będą wydawane w roku bieżącym premie.

Także dużo uwagi należy poświęcić uprawie nasion. Każde gospodarstwo powinno tak daleko, jak to tylko jest możliwem, produkować na własne potrzeby nasiona, przy czym należy zainteresować się specjalnemi uprawami, w szczególności rodzajami kapust. W tym kierunku otrzymają niektóre gospodarstwa szczególne polecenia.

W sadownictwie przedewszystkiem należy usunąć wszystkie drzewa suche, przemarznięte. Drzewa owocowe należy otoczyć staranniejszą opieką, dotyczy to tak koron, jak i pni drzew, a pozatym akcja zwalczania chorób i szkodników musi znaleźć szersze rozpowszechnienie. Dewizą naszą będzie produkować nietylko owoc, ale także dostarczać owoc lepszej jakości. Przy nowych sadzeniach drzew owocowych w 1943 r. trzeba zwrócić większą uwagę na tworzenie zwartych okręgów sadowniczych. Powiat Opatów posiada bardzo korzystne warunki, wiele zboczy, które nie nadają się do celów rolniczych, a raczej sadowniczych.

W szkółkarstwie trzeba zwrócić uwagę na wprowadzenie mrozo-odpornych przewodni, oraz odmian objętych „Doborem Odmian dla GG.". Metody produkcji muszą być udoskonalone, ażeby jakość produktów podnieść. Największym złem są szkółki drobne i t. zw. dzikie. Z tych szkółek otrzymuje się towar małej wartości i są one poniekąd niezdrową konkurencją dla szkółek dobrze prowadzonych. Odpowiednie zarządzenia w kierunku zlikwidowania tych szkółek zostały już wydane i w roku 1943 należy się spodziewać, że wszystkie szkółki małej wartości będą usunięte.

Zebranie zostało zamknięte przez referenta ogrodnictwa, który wyraził wszystkim podziękowanie za wysiłek w pracy.

Wiadomości Urzędowe i Związkowe

Zaprawianie nasion warzyw

Producentom warzyw zwraca się uwagę na to, ażeby w zbliżającym się sezonie produkcji zaprawiali nasiona. Leży to w interesie nietylko samego producenta, ale także w zaoszczędzeniu nasion. Przez zaprawianie uzyskuje się znacznie wyższy procent zdrowych roślin, przez co też zaoszczędzić można na ilości roślin, które ma się wysadzić. Zwraca się producentom na to uwagę, ażeby dość wcześnie zaopatrzyli się w środki służące do zaprawiania, które są do nabycia w firmach nasiennych. Także należy się zaopatrzyć dość wcześnie w środki chemiczne, służące do zwalczania chorób i szkodników roślin ogrodowych. Może się bowiem zdarzyć, że w okresie wegetacji z powodu wyczerpania, nie będzie można nabyć odpowiednich środków chemicznych.

Okręg Krakowski

Przydziały

Członkom zwraca się uwagę na to, ażeby zaległe składki członkowskie płacili możliwie w jaknajkrótszym czasie, leży to bowiem w ich własnym interesie.

W roku następnym przestrzegać się będzie ostro tego, że przydziały będą mogli otrzymać tylko ci, którzy oddali przepisane kontyngenty. Zwraca się jeszcze raz uwagę na to, by wszystkie wnioski o przydział drewna i żelaza składane były do rąk instruktorów ogrodnictwa. Wszystkie wnioski nadsyłane bezpośrednio do Związku lub też do Urzędu Dystryktu, Oddział Wyżywienia i Rolnictwa, będą zwracane.

Okręg Lubelski

Przydział drzewa materiałowego

Członkowie Związku, którzy złożyli w odpowiednim czasie podania o przydział drzewa, mogą zgłosić się do pow. instruktorów ogrodnicz. (członkowie z Lublina i z powiatu lubelskiego bezpośrednio do Związku) po odbiór kart przydziałowych.

Nowe przydziały będą mogły być uwzględniane tylko wyjątkowo. Po wzory podań i wyjaśnienia w powyższej sprawie należy zgłaszać się do Zw. Ogr. i Instruktorów.

Przydział żelaza

Karty przydziałowe na żelazo otrzymają członkowie, którzy złożyli podania, najwcześniej po 15 stycznia 1943 r.

Nowe podania mogą być składane do Związku za pośrednictwem instruktorów.

Składki członkowskie i opłaty za gazetę „Ogrodnictwo"

Przypominamy członkom o wpłacaniu składek za rok 1942 oraz za prenumeratę gazety.

Termin ostateczny wpłaty 10. I. 1943. Członkowie, którzy gazety nie otrzymują, są proszeni o zgłaszanie reklamacji do Związku Ogr.

Legitymacje dla członków

Członkowie winni zwrócić się do Związku bezpośrednio, lub przez instruktorów o przedłużenie ważności legitymacji członkowskich na rok 1943.

Dotyczy to również legitymacji pracowników. Każdy pracodawca winien podać listę pracowników zatrudnionych w jego zakładzie. Legitymacje obecnie niezatrudnionych pracowników muszą być bezwarunkowo zwrócone do Związku.

Zasiłki na zakładanie sadów

Członkowie, którzy ubiegają się o zasiłek na koszta zakładania sadów, winni natychmiast złożyć u instruktorów rachunki za drzewka owocowe. Zbyt późne zgłoszenie może uniemożliwić Izbie Rolniczej wypłatę zasiłków.

Okręg Radomski

Żelazo i drzewo

Na skutek zarządzenia Głównego Związku Ogrodniczego, począwszy od listopada 1942 r., można nadsyłać wnioski na żelazo i drzewo. Przy tym należy uwzględnić dokładnie wydane instrukcje. Wnioski powinny być w podwójnych egzemplarzach w języku niemieckim na przepisowych formularzach i dostarczane instruktorom ogrodnictwa.

Czasopismo

Zaległą prenumeratę należy natychmiast wpłacić. Wszystkie reklamacje co do nieotrzymywania pisma należy kierować przedewszystkiem do Wydawnictwa Rolniczego w Krakowie, Glatzerstrasse 48 (ul. Kościuszki). Pismo powinien prenumerować każdy członek Związku.

Składki członkowskie

Kto jeszcze nie uiścił składki, winien to natychmiast uczynić, aby tym samym ułatwić zamknięcie roku.

Okręg Lwowski

Zgłoszenia w Urzędzie Pracy

Przypomina się członkom, że kierownicy zakładów ogrodniczych zobowiązani są zgłaszać swoje zakłady, jak również i pracowników w Urzędzie Pracy, podając równocześnie wsyokość wynagrodzenia i warunki pracy. Adres: Lwów, ul. Dwernickiego. Kto nie uczyni zadość powyższym przepisom, ulegnie karze.

Przydziały

Przydział żelaza i desek na skutek istniejących ograniczeń będzie dokonywany tylko w nagłych wypadkach. Formularze zgłoszeniowe są do nabycia w Związku Ogrodniczym, wzgl. u instruktorów ogrodnictwa.

Kredyty inwestycyjne

W tej chwili stoją do dyspozycji członków kredyty zimowe, letnie oraz inwestycyjne. Bliższe informacje otrzymać można w Związku Ogrodniczym we Lwowie Plac Bernardyński 11, oraz w powiatach u instruktorów ogrodnictwa.

Składki członkowskie

Przypomina się, że składki członkowskie za rok 1942/43 należy uiścić najpóźniej do 15 stycznia 1943 r. W przeciwnym razie członkowie, którzy wkładek nie uiszczą, będą skreśleni.

Zebrania członków

W każdą drugą niedzielę o godz. 11-tej odbywają się zebrania członków Sekcji Warzywniczej Lwów-miasto, w lokalu Związku, Plac Bernardyński 11, na których omawiane są aktualne sprawy.

Aus dem Inhalt

Im ersten Artikel der Januar-Nummer unserer Gartenbauzeitschrift wird nach einem Rückblick auf das Jahr 1942 auch ein Ausblick auf 1943 gehalten. Trotz zeitweilig auftretender Mangelserscheinungen und teilweise schlechtem Wetter nahmen Ernte und Absatz einen gleichmässigen Verlauf und wenn nicht grössere Schäden von Kohlweisslingen angerichtet worden wären, so hätten wir im Gemüsebau sogar von einer Rekordernte sprechen können. Auf jeden Fall aber wurden alle gesteckten Ziele erreicht. Im Jahre 1943 werden teils noch grössere Anforderungen an den Gartenbau gestellt werden. Wir werden nochmals zu einer Erweiterung des Gemüseanbaues schreiten müssen. Die Obstbauer müssen danach trachten, dass die Obsternte des Jahres 1943 gesichert wird. Dazu trägt besonders eine richtige Pflege und Schädlingsbekämpfung bei. Auf jeden Fall steht fest, dass sich durch zielbewusste Planung im eigenen Betriebe und geschickte Ausnutzung aller Möglichkeiten und nicht zuletzt Tüchtigkeit und Arbeitseifer sich so mancher Mangel abstellen oder überbrücken lässt.

Der zweite Artikel des Textteiles wendet sich der Technik des Baumschulbetriebes zu. Im besonderen behandelt er die winterharten Stammbildner. Der Begriff Stammbildner ist schon lange bekannt, jedoch lässt man ihm in der letzten Zeit besondere Bedeutung zukommen. Es hat sich nämlich in den letzten starken Wintern gezeigt, dass diese eine ganz besondere Rolle in der Frostwiderstandsfähigkeit bilden. Wie bekannt, ist der Stamm der gefährdeteste Teil des Baumes. Welche Sorten kommen aber nun in unseren Gegenden als Stammbildner in Betracht? In erster Linie ist bei Äpfeln die „Fredrowka" zu nennen. Ihre Winterhärte ist ausserordentlich gross und irgendwelche Frostbeschädigungen an ihr sind nicht bekannt.

Weiterhin werden als Stammbildner „Ananas berzenicki", „Domnesti", „Hibernal" usw. angeführt. Bei den Birnen wird fast ausschliesslich die „Sacharnaja" in ihren verschiedenen Arten verwandt.

Und nun zum nächsten Aufsatz. Schon einmal behandelten wir die Umstellung der Blumen- und Zierpflanzenbetriebe auf Gemüsebau. Auch im Jahre 1942 wurde diese Umstellung betrieben und brachte den gewünschten Erfolg. Da der Bedarf an Gemüse ausserordentlich hoch ist, muss auch in diesem Jahre diese Massnahme wiederholt werden. Schon jetzt gingen den Betrieben darüber Anweisungen zu, die bestimmen, dass zwecks Steigerung der Frühgemüseerzeugung 50 v. H. der im Betriebe vorhandenen Gewächshäuser in der Zeit von Ende Februar bis Mitte Juli und sämtliche Frühbeetkästen in der Zeit von Mitte März bis Mitte Juli mit Frühgemüse zu bestellen sind. Zu den wichtigsten Frühgemüsearten gehören Salat, Kohlrabi, Blumenkohl, Tomaten, Radieschen und Gurken. Bei der Aussaat gibt es nun die verschiedensten Möglichkeiten. Nun ist es auch höchste Zeit, die Obstbäume vor dem Wildverbiss zu schützen. An Hand einer Zeichnung wird dem Obstbauer gezeigt, wie der Baum mit Reisig versehen werden soll.

In einer weiteren Abhandlung wird die Formung der Obstbaumkronen besprochen. In den meisten Obstpflanzungen kümmert man sich wenig oder gar nicht um die Gestaltung der Krone und so wird diese im Laufe von 6—7 Jahren zu einem formlosen Ästegewirr. Teils entwickeln sich die Kronen einseitig, die restlichen Äste verkümmern, oder sie wachsen gerade in die Höhe und die Seitenzweige verkümmern. Aus all dem sehen wir, dass eine geeignete Pflege der Krone unbedingt notwendig ist. Eine richtig behandelte Obstbaumkrone darf niemals Lücken aufweisen, ihre Äste müssen sich symetrisch ausbreiten. Ein derartiger Baum ist dann imstande — selbst wenn er fruchtbeladen ist — die Früchte ohne jegliche Stütze zu tragen. Alle Obstbaumarten, mit Ausnahme der Walnüsse ertragen den Schnitt und infolgedessen muss man ihre Kronen formen. Die gebräuchlichste der Formen ist die Piramidenform. Die Basis dieser bilden vier gleichmässig, in gleichen Abständen voneinander verteilten Leitäste und in der Mitte der Hauptleitast. Es ist darauf zu achten, dass die Äste gleichmässig stark sind. Falls der neuangeschaffte Baum keine geformte Baumkrone hat, soll dieselbe sofort entsprechend geschnitten werden. Es ist wichtig, dass die Nebennäste auf den 4 Leitästen gleichmässig verteilt sind und dass sie an der Aussenseite und niemals an der Innenseite des Leitastes wachsen.

Im folgenden werden Beobachtungen bekanntgegeben, die in dem Versuchsgut Mory mit Lersch-Heizöfen gemacht wurden. Mit Hilfe dieser ist die Beheizung von Frühbeeten möglich. Diese Öfen werden teilweise in- und teilweise ausserhalb der Frühbeete angebracht. Dabei ist darauf zu achten, dass die Frühbeetfenster selbst dicht gemacht sind, so dass die Wärme in den Fenstern bleibt.

Weiterhin wird der Anbau von Frühkohlrabi besprochen. Dieser ist eine der wichtigsten Gemüseerzeugnisse und dabei eine der lohnensten Kulturen. Während Salat oder andere Gemüse als reine Gesundheitsgemüse d. h. also nur als Vitaminenspender anzusehen sind, kann der Kohlrabi weitgehend als Sättigungsgemüse Verwendung finden. Der vergrösserte Anbau des Frühkohlrabi ist daher dringend notwendig, da er wohl als einzige Frühgemüseart als Massengemüse herangezogen werden kann. Die Frühtreiberei ist etwa ab Januar mit den Aussaaten im Gewächshaus zu beginnen. Nachdem die Pflanzen ausgewachsen sind, ist ein besonderes Augenmerk der Lüftung zuzuwenden. Die Dauer der Kulturenzeit kann mit ungefähr 8 bis 10 Wochen angenommen werden.

Eine wichtige Frage, die besonders in der jetzigen Zeit den Obstbauer beschäftigt, ist die der Obstaufbewahrung. So wurden auch in den letzten Jahren wieder in den Versuchsanstalten neue Frischhaltemischungen ausprobiert. Unter ihnen finden wir das Schachtfrischhaltemittel — eine weisse, ölige Flüssigkeit, die in Wasser gelöst wird — das sich als besonders gut erwies. Wichtig dabei ist, dass bei der Obstlagerung mit diesem Mittel das Obst nicht trocken wird und seine Frische behält.

Es folgen die „dringenden Betriebsarbeiten". Danach finden wir „Amtliches und Verbandmitteilungen" der einzelnen Distriktsgartenbauverbände.

Czy posiadasz już poszczególne zeszyty „Biblioteki Rolniczej"?

Jeśli jeszcze ich nie nabyłeś, to spiesznie zamawiaj je w Wydawnictwie Rolniczym w Krakowie.

Parę wydanych groszy przyniesie Ci stokrotne zyski, wszak przez oświatę dążymy do dobrobytu!

Wydano dotychczas następujące zeszyty:

		Stron	Rycin	Cena
Zeszyt 1.	Wychów cieląt: Rudolfa Rulfessa	35	11	3,—
„ 2.	Budownictwo z gliny na wsi: Architekta K. Küntzela	„ 24	„ 26	„ 2,50
„ 3.	Sadownictwo w gospodarstwie wiejskim: Radcy Otto Wagnera	„ 70	„ 34	„ 5,—
„ 4.	Wychów konia: Dr. Juliusza Kiela	„ 45	„ 23	„ 4,—
„ 5.	Tucz trzody chlewnej paszami z własnego gospodarstwa: Dr. Jana Wackera	„ 30	„ —	„ 2,50
„ 6.	Wychów prosiąt: Dr. Waltera Wowry	„ 40	„ 25	„ 3,50
„ 7.	Nowoczesna gospodarka pastwiskowa: Prof. Dr. R. Geitha	„ 80	„ 51	„ 5,50
„ 8.	Uprawa lucerny na lekkich glebach: Prof. Dr. Alfr. Könnekampa	„ 45	„ 21	„ 4,—
„ 9.	Gospodarskie nawozy próchniczne: Prof. Dr. E. Scheffera	„ 55	„ 7	„ 4,50
„ 10.	Pielęgnacja kopyt i racic Dr. Jana Jöchle i Prof. Dr. Stockklausnera	„ 75	„ 64	„ 5,—
„ 11.	Uprawa roślin oleistych i włóknistych: Dr. Helmuta Kocha i Inż. rol. W. Conina	„ 40	„ 13	„ 4,—
„ 12.	Jak podnoszę produkcję tłuszczu z mleka: Dr. Fritza Dinkhausera	„ 28	„ 7	„ 3,—
„ 13.	Wapnowanie: Prof. Dr. Schmitta	„ 45	„ 15	„ 4,50
„ 14.	Pierwsza pomoc w chorobach i nagłych wypadkach u zwierząt domowych: Dr. med. wet. Wilhelma Nusshaga	„ 110	„ 51	„ 8,—
„ 15.	Pomoc przy porodzie u zwierząt domowych: Prof. Dr. J. Liessa	„ 55	„ 17	„ 4,50

Dotychczas w sprzedaży znajdują się zeszyty od 1 do 6, 8 i 11, pozostałe ukażą się w najbliższej przyszłości.

Zamówienia kierować należy pod adresem: Wydawnictwo Rolnicze, Krakau, Glatzerstr. 48.

HURTOWNIA ROZDZIELCZA OWOCÓW i WARZYW

Società Importazione Prodotti Italiani

G. m. b. H.

Warszawa

Kazimierzowska 69 / Telefon 4-12-36

GŁÓWNE MAGAZYNY:

Hoża 10 (Plac Trzech Krzyży) / Tel. 86-333

Adres telegraf.: SIPI WARSCHAU

Hurtownia Rozdzielcza Owoców i Warzyw

H. Jasiński

Warszawa

Biuro: ul. Nowogrodzka 18
Telefon 8-74-09

Składy: ul. Leszno 86
Telefon 11-20-70

Hurtownia Rozdzielcza Owoców i Warzyw

Eugeniusz Zborowski

WARSZAWA
Plac Mirowski 13

Telefon 5-97-13

Czesław Rembowski

Kwiaciarnia

Lublin

Ogród: Piłsudskiego Nr. 11
wejście ul. Szczerbowskiego

Sklep: Krakowskie Przedm. 53

Kwiaty doniczkowe i cięte, wiązanki, wieńce itp.

OKNA HOLENDERSKIE — kupię
MAX FÜRSTER, Gartenbaubetrieb
Hartha (Stadt) Sa.

Bazie (kotki)
w dużych i małych ilościach kupnię
FRITZ BAUMGÄRTNER
Chemnitz, Theaterstrasse 12.

OBRĘCZE NA WIEŃCE
z łupanej wierzby
dostarcza

THEODOR HERRMANN
Kranzblumen-Binderei-Bedarf.
Hertigswalde-Sebnitz (9) Sa.

Płynny, uniwersalny nawóz pod rośliny kwitnące z domieszką bcicy jest jeszcze do nabycia. **Karl Ed. Bretfeld,** Pomolog, specjalista w prowadzeniu szlachetnego owocu, jak również fachowe nowoczesne poradnictwo w zwalczaniu szkodników. **Dresden A 1,** Webergasse 19.

Nowoczesny, **płynny, uniwersalny** pełny nawóz **pod truskawki** z domieszką bcicy do nabycia. **Karl Ed. Bretfeld,** Pomolog, specjalista w prowadzeniu szlachetnego owocu, jak również fachowe nowoczesne poradnictwo w zwalczaniu szkodników. **Dresden A 1,** Webergasse 19.

Młody ogrodnik do mieszanych plantacji i opieki nad parkiem poszukiwany. Przyjemna i stała praca, za odpowiednim wynagrodzeniem, z mieszkaniem i utrzymaniem. Oferty przesyłać:
Hotel Schloss Marquardt über Potsdam 4.

Nowoczesny
płynny, uniwersalny,
pełny nawóz
w tej chwili znów do nabycia.
Karl Ed. BRETFELD, Dresden-A 1,
Webergasse 10.

A. Sierawski & K. Trąmpczyński

Warszawa

Biuro: Aleje Jerozolimskie 22 · tel.: 652 60 i 330 10

Detaliczny Sklep Nasion:

Aleje Jerozolimskie 30, Telefon 686 10

Skup i sprzedaż:

nasion warzywnych, ogrodowych i rolnych, zbóż siewnych, ziemniaków sadzeniaków oraz preparatów chemicznych do zwalczania chwastów i szkodników

---

Biblioteka Rolnicza

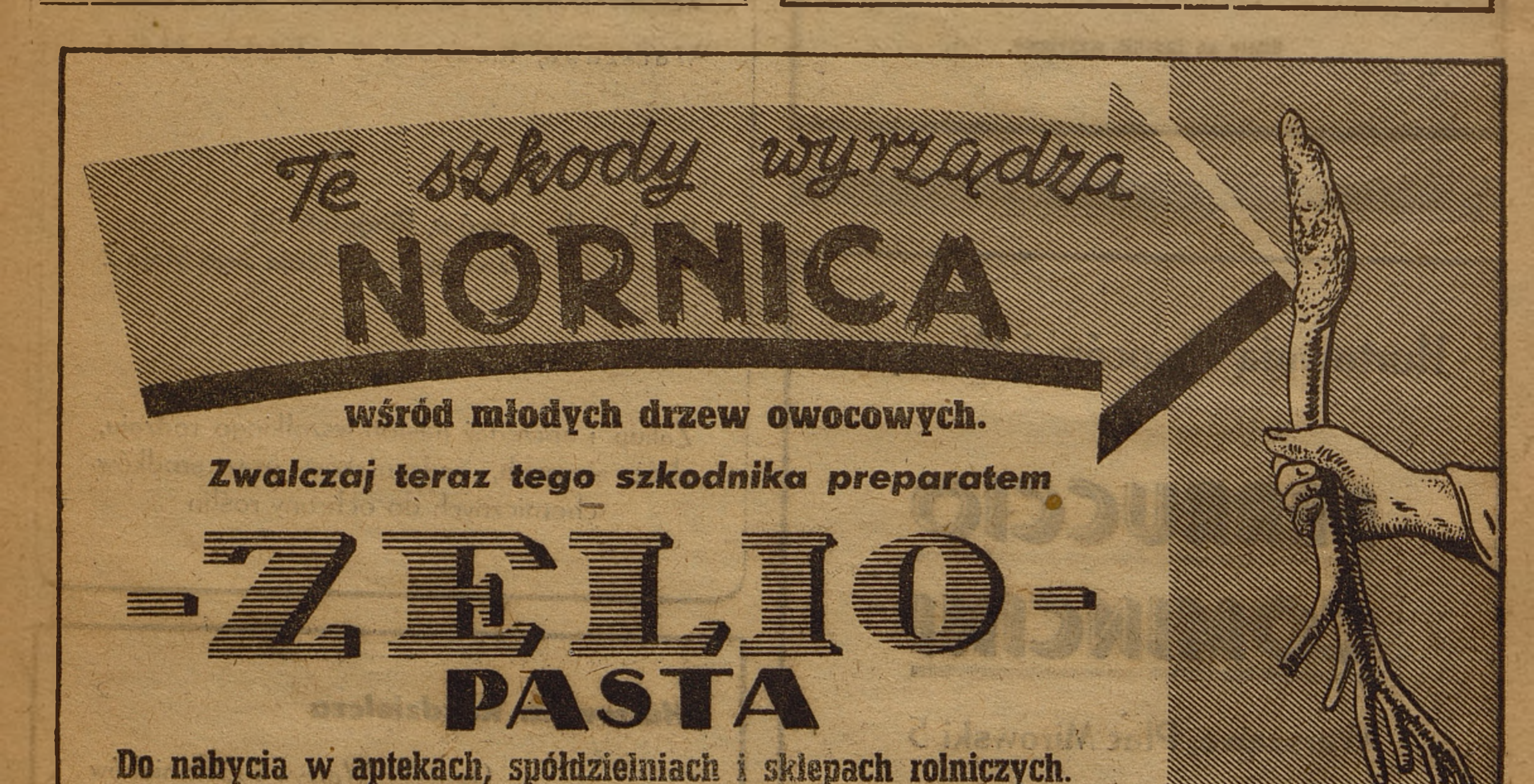
źródłem

wiedzy fachowej!

KARPY RABARBARU
wegetatywne, mrożone
ZDZISŁAW MAJLERT
p. Henryków koło Warszawy - Marcelin

ROŚLINY MATECZNE

Ageratum Blütenteppich a 12 cm. doniczki 10 szt. Rm. 8,— (zł. 16,—)
Chrysanthemum Bl. Poitovine z 10 cm. doniczek, z bryłą 100 szt. Rm. 20,— (zł. 40,—).
Asparagus Sprengeri z rozsadnika
100 sztuk RM. 4,50 (zł. 9,—)
1000 sztuk RM. 42,— (zł. 84,—)
Asparagus Plumosus z rozsadnika
100 sztuk RM. 5,50 (zł. 11,—)
1000 sztuk RM. 52,— (zł. 104,—)
Gypsophila pan. pojedyncza
100 sztuk RM. 4,— (zł. 8,—)
Primula acaulis coerulea
100 sztuk RM. 8,— (zł. 16,—)
Primula denticulata Juliae
100 sztuk RM. 6,— (zł. 12,—)
Rabarbar holsztyński krwisty
100 sztuk RM. 35,— (zł. 70,—)
Proszę podać stację do wysyłki expresowej. **Carl Grasshoff, Quedlinburg/Harz,** Heidfeldstrasse 1, Telefon 338

Kierownik Wydawnictwa: Inż. roln. dr. Florian Łorzyński, Krakau. Redaktor naczelny: Inż. roln. dr. Łorzyński. Zastępca: Władysław Kupkiewicz, Krakau. Kierownik działu ogłoszeń: Antoni Janecki Krakau. Wydawnictwo Rolnicze, Krakau, Glatzerstr. 48. Telefon 116-79/80. Druk ZKW. Krakau.
Do czasu ważny cennik Nr. 1.